

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Пропедевтика внутрішньої медицини
Викладач (-і)	д. мед. н., Швайко Л.І.
Контактний телефон викладача	0677642891
Е-mail викладача	pulmoaid@i.ua
Формат дисципліни	Нормативна
Обсяг дисципліни	180 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	Відповідно графіка
2. Анотація до курсу	
<p>Пропедевтика внутрішньої медицини є однією з перших дисциплін клінічного етапу додипломної підготовки лікаря, під час вивчення якої відбувається засвоєння студентами методів діагностики внутрішніх хвороб. Отже, пропедевтика внутрішньої медицини – навчальна клінічна дисципліна, яка вивчає методи і прийоми клінічного обстеження хворого, особливості професійного спілкування лікаря з пацієнтом, суб'єктивні та об'єктивні прояви захворювань (симптоми і синдроми), причини та механізми їх виникнення і розвитку (семіологія) з метою встановлення діагнозу.</p> <p>Вивчення дисципліни відбувається у два етапи – засвоєння основних методів фізикального, інструментального та лабораторного обстеження хворого, після чого студенти опановують основні симптоми та синдроми при найбільш розповсюджених захворюваннях внутрішніх органів та правила встановлення синдромного діагнозу. Відповідно до цієї послідовності, програма дисципліни структурована на два розділи (модулі), кожен з яких розподілений на змістові модулі:</p> <p>Модуль 1. Основні методи обстеження хворих в клініці внутрішніх хвороб</p> <p>Змістові модулі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Введення в клініку внутрішніх хвороб. Основні правила розпитування та огляду хворого. 2. Фізикальні та інструментальні методи дослідження стану бронхо–легеневої системи. 3. Фізикальні методи дослідження серцево–судинної системи. 4. Інструментальні методи дослідження серцево–судинної системи. 5. Основні методи дослідження органів шлунково–кишкового тракту та нирок. <p>Модуль 2. Симптоми та синдроми при захворюваннях внутрішніх органів</p> <p>Змістові модулі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні симптоми та синдроми при захворюваннях серцево–судинної системи. 2. Основні симптоми та синдроми при захворюваннях органів дихання. 3. Основні симптоми та синдроми при захворюваннях шлунково–кишкового тракту і системи виділення. 4. Ендокринні захворювання, патологія системи крові та інтерпретація результатів лабораторних методів обстеження. <p>Організація навчального процесу здійснюється за Європейською кредитно-трансферною системою, заснованою на поєднанні технологій навчання за розділами та залікових кредитів оцінки – одиниць виміру навчального навантаження студента, необхідного для засвоєння дисципліни або її розділу.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
Мета	Викладання навчальної дисципліни «Пропедевтика внутрішньої медицини» є формування у студента основ клінічного мислення і набуття професійних компетентностей обстеження хворого та оцінки основних проявів захворювань

	внутрішніх органів із дотриманням принципів медичної етики та деонтології.
Цілі	Основними завданнями вивчення дисципліни «Пропедевтики внутрішньої медицини» є: – Оволодіння студентом теоретичними знаннями, необхідними для виявлення захворювань людини – Оволодіння практичними прийомами і методами фізикального та лабораторно-інструментального обстеження пацієнтів – Засвоєння загальних методичних підходів клінічного обстеження хворого – Діагностика окремих внутрішніх захворювань людини при типових їх проявах – Формування у студентів морально-етичних та деонтологічних якостей при професійному спілкуванні з хворим

4. Результати навчання (компетентності)

Знати:	Студент повинен оволодіти сучасними знаннями щодо : – найважливіших етіологічних і патогенетичних факторів формування патологічних процесів в організмі людини; – методичних основ клінічного обстеження хворого, схеми дослідження пацієнта і написання історії хвороби; – методичних основ фізикального обстеження хворого – розпитування, огляду, пальпації, перкусії, аускультації; – найважливіших симптомів та синдромів у клініці внутрішніх захворювань та їх семіологічного тлумачення; – клініко-діагностичної інтерпретації показників найважливіших лабораторно-інструментальних досліджень; – медичної греко-латинської термінології у визначенні основних проявів захворювань та у використанні в професійній лексиці.
Уміти:	Студент повинен вміти застосовувати отримані знання у практичних ситуаціях: 1. Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у клініці внутрішніх хвороб. 2. Проводити опитування і фізикальне обстеження хворих та аналізувати їх результати в клініці внутрішніх хвороб. 3. Складати план обстеження пацієнта при типовому перебігу найбільш поширених терапевтичних хвороб. 4. Аналізувати результати основних лабораторних і інструментальних методів дослідження. 5. Визначати провідні симптоми та синдроми у клініці внутрішніх захворювань. 6. Демонструвати вміння методично вірно викласти результати обстеження хворого у вигляді історії хвороби з обґрунтуванням синдромного діагнозу. 7. Використовувати греко-латинські медичні терміни в практичній діяльності фахівця. 8. Демонструвати володіння навичками організації режиму перебування хворих у відділеннях терапевтичного профілю. 9. Демонструвати навички надання першої допомоги хворим із порушеннями з боку серцево-судинної, дихальної та травної систем.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	30
Практичні (семінарські) заняття	70

Самостійна робота		80		
<i>Ознаки курсу</i>				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий	
5-6 семестр	Пропедевтика внутрішньої медицини	3 курс	Нормативний	
<i>Тематика курсу</i>				
Тема, план	Література	Завдання, год	Вага оцінки, %	Термін виконання
Модуль 1 Основні методи обстеження хворих в клініці внутрішніх хвороб				
Тема 1 Пропедевтика внутрішньої медицини як введення у клініку внутрішніх хвороб	Базова, допоміжна – відповідно до п. 8	1 год.	2.1	<i>Згідно розкладу</i>
Тема 2. Основні методи обстеження у клініці внутрішніх хвороб.	Базова, допоміжна – відповідно до п. 8	1 год.	2.1	<i>Згідно розкладу</i>
Тема 3. Симптоми при захворюваннях органів дихання на підставі розпитування хворого	Базова, допоміжна – відповідно до п. 8	1 год.	2.1	<i>Згідно розкладу</i>
Тема 4. Симптоми при захворюваннях органів дихання на підставі пальпації та перкусії грудної клітки	Базова, допоміжна – відповідно до п. 8	1 год.	2.1	<i>Згідно розкладу</i>
Тема 5. Симптоми при захворюваннях органів дихання на підставі аускультативної легень: основні дихальні шуми, бронхофонія	Базова, допоміжна – відповідно до п. 8	1 год.	2.1	<i>Згідно розкладу</i>
Тема 6. Симптоми при захворюваннях органів дихання на підставі аускультативної легень: додаткові дихальні шуми та аускультативні феномени	Базова, допоміжна – відповідно до п. 8	1 год.	2.1	<i>Згідно розкладу</i>
Тема 7. Симптоми захворювань внутрішніх органів на підставі дослідження пульсу	Базова, допоміжна – відповідно до п. 8	1 год.	2.1	<i>Згідно розкладу</i>
Тема 8. Симптоми та синдроми на підставі визначення артеріального тиску	Базова, допоміжна – відповідно до п. 8	1 год.	2.1	<i>Згідно розкладу</i>
Тема 9.	Базова,	1 год.	2.1	<i>Згідно</i>

Аускультация сердца: основні симптоми при вислуховуванні тонів серця.	допоміжна — відповідно до п. 8			<i>розкладу</i>
Тема 10. Симптоми та синдроми на підставі аускультативної внутрішньо серцевих шумів	Базова, допоміжна — відповідно до п. 8	1 год.	2.1	<i>Згідно розкладу</i>
Тема 11. Основні симптоми при захворюваннях шлунково-кишкового тракту: клінічні особливості больового синдрому	Базова, допоміжна — відповідно до п. 8	1 год.	2.1	<i>Згідно розкладу</i>
Тема 12. Основні різновиди та клінічні прояви диспептичного синдрому	Базова, допоміжна — відповідно до п. 8	1 год.	2.1	<i>Згідно розкладу</i>
Тема 13. Інструментальні методи дослідження серцево-судинної системи	Базова, допоміжна — відповідно до п. 8	1 год.	2.1	<i>Згідно розкладу</i>
Тема 14. Основні положення реєстрації та аналізу електрокардіограми	Базова, допоміжна — відповідно до п. 8	1 год.	2.1	<i>Згідно розкладу</i>
Тема 14. Основні завдання пропедевтики внутрішньої медицини. Схема історії хвороби. Проведення розпитування хворого.	Базова, допоміжна — відповідно до п. 8	3 год.	2.5	<i>Згідно розкладу</i>
Тема 15. Загальний огляд хворого. Огляд окремих частин тіла: голови, шиї, тулуба кінцівок. Діагностичне значення симптомів, виявлених під час огляду хворого.	Базова, допоміжна — відповідно до п. 8	3 год.	2.5	<i>Згідно розкладу</i>
Тема 16. Основні скарги хворих із захворюваннями органів дихання. Статичний та динамічний огляд грудної клітки. Пальпація грудної клітки.	Базова, допоміжна — відповідно до п. 8	3 год.	2.5	<i>Згідно розкладу</i>
Тема 17. Перкусія як метод фізикального обстеження органів дихання. Методика і техніка проведення порівняльної та топографічної перкусії легень.	Базова, допоміжна — відповідно до п. 8	3 год.	2.5	<i>Згідно розкладу</i>
Тема 18. Ведення хворого з функціональною диспнеєю. Аускультативна легень: основні дихальні шуми (везикулярне та бронхіальне дихання)	Базова, допоміжна — відповідно до п. 8	3 год.	2.5	<i>Згідно розкладу</i>

Тема 19. Аускультация легень: додаткові дихальні шуми (крепітація, хрипи, шум тертя плеври). Проміжний контроль знань з методів обстеження дихальної системи	Базова, допоміжна — відповідно до п. 8	3 год.	2.5	<i>Згідно розкладу</i>
Тема 20. Інструментальні та лабораторні методи дослідження органів дихання	Базова, допоміжна — відповідно до п. 8	3 год.	2.5	<i>Згідно розкладу</i>
Тема 21. Розшуквання та загальний огляд хворих із патологією серцево-судинної системи.	Базова, допоміжна — відповідно до п. 8	3 год.	2.5	<i>Згідно розкладу</i>
Тема 22. Глибока ковзна методична пальпація відділів кишківника та шлунка. Глибока ковзна методична пальпація печінки, селезінки, шпорок.	Базова, допоміжна — відповідно до п. 8	3 год.	2.5	<i>Згідно розкладу</i>
Тема 23. Проміжний контроль знань з основних методів обстеження хворих в клініці внутрішніх хвороб	Базова, допоміжна — відповідно до п. 8	3 год.	2.5	<i>Згідно розкладу</i>
Тема 24. Методика ресстрації та розшифрування ЕКГ. ЕКГ-ознаки гіпертрофії передсердь та шлуночків.	Базова, допоміжна — відповідно до п. 8	3 год.	2.5	<i>Згідно розкладу</i>
Тема 25. ЕКГ-ознаки порушень автоматизму та збудливості.	Базова, допоміжна — відповідно до п. 8	3 год.	2.5	<i>Згідно розкладу</i>
Тема 26. ЕКГ-ознаки порушень провідності. Комбіновані порушення серцевого ритму. Проміжний контроль знань з методів обстеження	Базова, допоміжна — відповідно до п. 8	3 год.	2.5	<i>Згідно розкладу</i>
Тема 27. Дослідження пульсу та вимірювання артеріального тиску.	Базова, допоміжна — відповідно до п. 8	3 год.	2.5	<i>Згідно розкладу</i>
Тема 28 Огляд та пальпація передсерцевої ділянки. Перкуторне визначення меж відносної та абсолютної серцевої тупості.	Базова, допоміжна — відповідно до п. 8	3 год.	2.5	<i>Згідно розкладу</i>
Самостійна робота Тема 29. Підготовка до практичних занять — теоретична та опрацювання методів фізикального обстеження хворого	Базова, допоміжна — відповідно	31 год.	8.6	<i>Згідно розкладу</i>

	до п. 8			
Самостійна робота Тема 30. Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять: Інструментальні та лабораторні методи дослідження органів дихання Інструментальні методи дослідження серцево-судинної системи	Базова, допоміжна — відповідно до п. 8	4 год.	8.6	Згідно розкладу
Самостійна робота ТЕМА 31. Оволодіння умінням аналізувати: – результати дослідження функції зовнішнього дихання – дані електрокардіографічного дослідження – результати інтрагастральної рН-метрії та дуодентального зондування	Базова, допоміжна — відповідно до п. 8	4 год.	8.6	Згідно розкладу
Самостійна робота ТЕМА 32. Написання історії хвороби (анамнестична частина)	Базова, допоміжна — відповідно до п. 8	2 год.	8.6	Згідно розкладу
Самостійна робота ТЕМА 33. Індивідуальна робота: – Проведення досліджень функцій зовнішнього дихання у показових хворих, обробка отриманих даних та доповідь на занятті – Реєстрація ЕКГ, участь у проведенні інструментальних досліджень у показових хворих з обробкою даних та доповіддю на занятті – Проведення обстеження показового хворого та підготовка огляду наукової літератури щодо досліджуваного випадку	Базова, допоміжна — відповідно до п. 8	6 год.	8.6	Згідно розкладу
Самостійна робота ТЕМА 34. Підготовка до проміжних контролів засвоєння матеріалу: – Проміжний контроль № 1 (змістові модулі 1, 2) – Проміжний контроль № 2 (змістові модулі 3, 4) – Проміжний контроль № 3 (змістовий модуль 5)	Базова, допоміжна — відповідно до п. 8	12 год.	2.7	Згідно розкладу
Модуль 2. Симптоми та синдроми при захворюваннях внутрішніх органів				
Тема 35. Основні симптоми та синдроми при артеріальній гіпертензії 2 Основні симптоми та синдроми при ішемічній хворобі серця Синдром серцевої та судинної недостатності при захворюваннях серцево-судинної системи Основні синдроми при захворюваннях органів дихання. Гострі та хронічні бронхіти, бронхіальна астма, емфізема легень, хронічне обструктивне захворювання легень.	Базова, допоміжна — відповідно до п. 8	6 год.	5.3	Згідно розкладу
Тема 36. Основні симптоми та синдроми при пневмонії, сухому та ексудативному плевриті. Клінічні, інструментальні та лабораторні ознаки симптомів ущільнення легеневої тканини, накопичення рідини в плевральній порожнині, дихальної недостатності Основні симптоми та синдроми при захворюваннях шлунка та кишкового тракту. Методи клінічного, лабораторного та інструментального дослідження при гастритах, пептичній виразці шлунка та 12-палої кишки. Основні симптоми та синдроми при захворюваннях гепато-біліарної системи. Методи клінічного, лабораторного та інструментального обстеження.	Базова, допоміжна — відповідно до п. 8	6 год.	5.3	Згідно розкладу
Тема 37. Основні симптоми та синдроми при захворюваннях нирок. Симптоматологія гострого та хронічного гломерулонефриту і пієлонефриту. Основні симптоми та синдроми при анеміях. Геморагічні синдроми. Методи клінічного, лабораторного та	Базова, допоміжна — відповідно	4 год.	5.3	Згідно розкладу

інструментального дослідження.	до п. 8			
Тема 38. Мітральні та аортальні вади серця: основні симптоми та синдроми на підставі клініко-інструментальних методів обстеження. Основні симптоми та синдроми при гіпертонічній хворобі та симптоматичних артеріальних гіпертензіях. Гіпертонічні кризи. Ішемічна хвороба серця: основні симптоми та синдроми при стенокардії та інфаркті міокарда.	Базова, допоміжна — відповідно до п. 8	6 год.	8.3	<i>Згідно розкладу</i>
Тема 39. Основні клінічні прояви при хронічному бронхіті та бронхіальній астмі. Хронічне обструктивне захворювання легень. Синдром підвищення повітряності легеневої тканини. Пневмонії та плеврити: симптоми та синдроми на підставі клініко-інструментальних та лабораторних методів дослідження. Синдроми ущільнення легеневої тканини, накопичення рідини та повітря у плевральній порожнині та дихальної недостатності при патології бронхо-легеневої системи. Клініко-інструментальне та лабораторне дослідження хворих на хронічний гастрит, пептичну виразку шлунка та 12-палої кишки. Основні симптоми та синдроми.	Базова, допоміжна — відповідно до п. 8	6 год.	8.3	<i>Згідно розкладу</i>
Тема 40. Основні симптоми та синдроми при захворюваннях гепатобіліарної системи: хронічному холециститі, холангіті, жовчокам'яній хворобі; основні клінічні та лабораторні прояви хронічних гепатитів і цирозів печінки. Основні симптоми та синдроми при захворюваннях нирок – гострому та хронічному гломерулонефриті та нефрозахворобі. Хронічна хвороба нирок. Загальноклінічне дослідження сечі. Основні симптоми та синдроми при анеміях. Загальноклінічний аналіз крові.	Базова, допоміжна — відповідно до п. 8	6 год.	8.3	<i>Згідно розкладу</i>
Самостійна робота Тема 41. Перед аудиторна теоретична підготовка до практичних занять за планом практичних занять. Опрацювання тем, які не викладаються на практичних заняттях: Синдром серцевої недостатності: основні клінічні та інструментальні методи обстеження Геморагічні синдроми та патологія системи згортання крові. Синдром дисемінованого внутрішньосудинного згортання крові. Основні симптоми та синдроми при цукровому діабеті. Основні клінічні прояви захворювань щитовидної залози. Курсія хворого із написанням історії хвороби	Базова, допоміжна — відповідно до п. 8	25 год	8.3	<i>Згідно розкладу</i>

Змістовний модуль 1

Теми 1-41	Лекція/практичне/самостійне	Базова, допоміжна -- відповідно до п. 8	180	100	<i>Згідно розкладу</i>
-----------	-----------------------------	---	-----	-----	------------------------

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу

Поточний контроль здійснюється на основі контролю теоретичних знань, навичок і вмінь на практичних заняттях. Самостійна робота студента оцінюється на практичних заняттях і є складовою підсумкової оцінки студента. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку засвоєння студентами навчального матеріалу. Формами поточного контролю є:

- тестові завдання з вибором однієї правильної відповіді, з визначенням правильної послідовності дій, з визначенням відповідності, з визначенням певної ділянки на фотографії чи схемі («розпізнавання»);
- індивідуальне усне опитування, співбесіда;
- розв'язання типових ситуаційних задач;
- ідентифікація збудників і переносників збудників паразитарних хвороб на фотографіях, макро- і мікропрепаратах;

д) контроль практичних навичок;

е) розв'язання типових задач з генетики і медичної генетики.

Оцінки у національній шкалі («відмінно» – 5, «добре» – 4, «задовільно» – 3, «незадовільно» – 2), отримані студентами, виставляються у журналах обліку відвідування та успішності академічної групи.

Підсумковий контроль успішності навчання проводиться у вигляді екзамену (диф.заліку, заліку) (письмово, усно).

Для дисциплін, формою підсумкового контролю яких є залік:

Оцінювання поточної навчальної діяльності. Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за чотирибальною (традиційною) шкалою оцінювання. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені програмою дисципліни. Студент повинен отримати оцінку з кожної теми (на кожному занятті з практичної підготовки). Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали. Підсумкова оцінка за поточну навчальну діяльність визнається як середнє арифметичне (сума оцінок за кожне заняття ділиться на кількість занять у семестрі) та переводиться у бали за **Таблицю 1**.

Таблиця 1. Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються заліком)

4- бальна шкала	200- бальна шкала	4- бальна шкала	200- бальна шкала	4- бальна шкала	200- бальна шкала	4- бальна шкала	200- бальна шкала
5	200	4,47	179	3,94	158	3,42	137
4,97	199	4,45	178	3,92	157	3,4	136
4,95	198	4,42	177	3,89	156	3,37	135
4,92	197	4,4	176	3,87	155	3,35	134
4,9	196	4,37	175	3,84	154	3,32	133
4,87	195	4,35	174	3,82	153	3,3	132
4,85	194	4,32	173	3,79	152	3,27	131
4,82	193	4,3	172	3,77	151	3,25	130
4,8	192	4,27	171	3,74	150	3,22	129
4,77	191	4,24	170	3,72	149	3,2	128
4,75	190	4,22	169	3,7	148	3,17	127
4,72	189	4,19	168	3,67	147	3,15	126
4,7	188	4,17	167	3,65	146	3,12	125
4,67	187	4,14	166	3,62	145	3,1	124
4,65	186	4,12	165	3,6	144	3,07	123
4,62	185	4,09	164	3,57	143	3,05	122
4,6	184	4,07	163	3,55	142	3,02	121
4,57	183	4,04	162	3,52	141	3	120
4,55	182	4,02	161	3,5	140	Менше	Недос- татньо
4,52	181	3,99	160	3,47	139	3	
4,5	180	3,97	159	3,45	138		

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність для допуску до ПК становить 120 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для допуску до екзамену становить 72 бали. Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих студентом оцінок за традиційною (національною) шкалою під час вивчення дисципліни впродовж семестру, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми.

Оцінювання самостійної роботи студентів. Самостійна робота студентів, яка передбачена

темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, перевіряється під час підсумкового модульного контролю.

Таблиця 2. Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються іспитом (диференційованим заліком))

4- бальна шкала	120- бальна шкала	4- бальна шкала	120- бальна шкала	4- бальна шкала	120- бальна шкала	4- бальна шкала	120- бальна шкала
5	120	4,45	107	3,91	94	3,37	81
4,95	119	4,41	106	3,87	93	3,33	80
4,91	118	4,37	105	3,83	92	3,29	79
4,87	117	4,33	104	3,79	91	3,25	78
4,83	116	4,29	103	3,74	90	3,2	77
4,79	115	4,25	102	3,7	89	3,16	76
4,75	114	4,2	101	3,66	88	3,12	75
4,7	113	4,16	100	3,62	87	3,08	74
4,66	112	4,12	99	3,58	86	3,04	73
4,62	111	4,08	98	3,54	85	3	72
4,58	110	4,04	97	3,49	84	Менше	Недостатньо
4,54	109	3,99	96	3,45	83	3	
4,5	108	3,95	95	3,41	82		

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент під час підсумкового контролю засвоєння студентом знань, становить 80 балів.

Таблиця 3. Шкала оцінювання диференційованого (іспиту) заліку:

Національна шкала	Бальна шкала
«5»	70-80
«4»	60-69
«3»	50-59

Оцінювання підсумкового контролю вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 60% від максимальної суми балів (для 200-бальної шкали – не менше 50 балів).

Кінцева кількість балів, яку студент набрав з дисципліни визначається як сума балів за поточну навчальну діяльність (Таблиця 2) та за підсумковий контроль (диференційований залік, іспит) (Таблиця 3).

Вимоги до письмової роботи	Підсумкова письмова робота виконується у формі контрольної роботи.		
Практичні заняття	Модуль 1		
Аудиторна робота			
Змістовий модуль I			
Теми 1-41	Сума 80		
Контрольна робота – 30			
Тест – 10			
Робота на парах – 30			
Реферат/презентація – 10			
Умови допуску до підсумкового контролю	Семестровий контроль передбачений у формі заліку. Передбачає підсумкову оцінку у 200-бальній шкалі як сума оцінок за поточний контроль знань (усне опитування,		

	письмово опитування, тести, перевірка ідентифікації мікропрепаратів, рефератів), результатів складання 2-х змістових модулів.
7. Політика курсу	
<p>Організація навчального процесу здійснюється із застосуванням Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС) оцінювання успішності студентів. Зараховуються бали, набрані при поточному опитуванні, самостійній роботі та бали підсумкового контролю. При цьому обов'язково враховується присутність студента на заняттях та його активність під час практичних робіт. Недопустимо: пропуски та запізнення на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (крім випадків, передбачених навчальним планом та методичними рекомендаціями викладача); списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання, наявність незадовільних оцінок за 50% і більше зданого теоретичного і практичного матеріалу.</p>	
8. Рекомендована література	
Базова:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Пропедевтика внутрішньої медицини: підручник / Ю.І. Децик, О.Г. Яворський, Є.М. Нейко та ін.; за ред. О.Г. Яворського. – 4-е вид., випр. і допов. – К.: ВСВ «Медицина», 2016. – 552 с. + 12 с. кольор. вкл 2. Macleod's Clinical Examination / Ed. G. Douglas, F. Nicol, C. Robertson. – 13 th ed. – Elsevier. 2013. – 471 p. 3. Методика обстеження терапевтичного хворого: навч. посіб. / С.М. Андрейчин, Н.А. Бількевич, Т.Ю. Чернець. – Тернопіль: ТДМУ, 2016. – 260 с. 4. Розпитування та фізикальне обстеження хворого терапевтичного профілю: Навч. посіб. для студ. III-IV курсів мед. вузів / В. Є. Нейко, І. В. Тимків, М. В. Близнюк [та ін.]. – Ів.-Франківськ : ІФНМУ, 2016. – 142 с.
Допоміжна:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bates' Guide to Physical Examination and History Taking / Ed. Lynn S. Bickley, Peter G. Szilagy. – Wolters Kluwer, 2017. – 1066 p. 2. Шкляр Б.С. Диагностика внутренних болезней. – 6-е изд. – К.: Вища школа, 1972. – 643 с. 3. Губергриц А.Я. Непосредственное исследование больного. – М.: Медицина, 1972. – 375 с. 4. Ковальова О.М. Пропедевтика внутрішньої медицини / О.М. Ковальова, Н.А. Сафаргаліна-Корнілова. – К.: Медицина, 2010. – 750 с. 5. Щуліпенко І.М. Пропедевтика внутрішньої медицини: Загальна семіотика і діагностика: навч. посібник. – К.: Медицина, 2008. – 304 с. + 8 с. кол. вкл. 6. Щуліпенко І.М. Методичні рекомендації з клінічного обстеження хворого

терапевтичного профілю і методики написання історії хвороби на кафедрі пропедевтики внутрішньої медицини. – К.: НМУ, 2009. – 45с.

7. Пропедевтика внутрішніх хвороб: Москаленко В.Ф., Сахарчук І.І. – К.: Книга плюс, 2007. – 632 с.: іл.

8. Дзяк Г.В., Нетяженко В.З., Хомазюк Т.А. та ін.. Основи обстеження хворого та схема історії хвороби (довідник). – Дн-ск, Арт-прес, 2002.

9. Нетяженко В.З., Полишко В.К., Семина А.Г. Руководство к практическим занятиям по семиотике и диагностике в клинике внутренних болезней (в 2-х томах). – К.: Хрещатик, 1994.

10. Никула Т.Д., Шевчук С.Г., Мойсеєнко В.О., Хомазюк В.А. – Пропедевтика внутрішніх хвороб. – К., 1996.

Викладач д. мед. н. Швайко Л.І.